

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Overgelaten ter ontkoming

En omtrent het avondoffer stond ik op uit mijn bedruktheid, als ik nu mijn kleet en mijn mantel gescheurd had; en ik boog op mijn knieën, en breidde mijn handen uit tot den HEERE, mijn God.

Ezra 9:5

God heeft een volk dat in de ballingschap vanwege de zonde verkeert. Dat volk moet daaruit verlost worden. Daartoe moet een wet afgekondigd worden, zodat het volk niet rustig kan blijven wonen waar zij voorheen leefden. De wederkeer uit Babel toont ons hoe God bekeert. Opdat Zijn volk op de plaats zou komen, waar op Gods tijd de beloofde Christus geopenbaard zou worden.

Daartoe gaan de beloften van de profeten in vervulling. De Heere zegent hun prediking aan het hart van koning Kores van Perzië. Hij hoort in de prediking zijn naam noemen. Mogelijk heeft hij in de HEERE zijn eigen god Ahuramazda gezien. In die tijd waren er ook onder de heidenen die predikten dat er maar één god is. Rond 1000 voor Christus had de profeet Zarathustra in Perzië dat geloof gepredikt met de eis van een hoogstaand ethisch leven. Hoe dat ook geweest zal zijn, de Heere neigt ook de harten van de koningen als waterbeken. En de overheden en de machten zijn de voedsterheren van de Kerk. Daartoe dient immers het ambt van de overheid. Zij is diens dienst. Zij regeert bij de gratie Gods. Opdat er weer een volk zou zijn dat God dient naar Zijn Woord werd een wet afgevaardigd dat het volk uit Babel moest terugkeren. Alles moest daar achtergelaten worden. Hun gerieflijke woningen, de rijkbeladen vruchtbomen, de vruchtbare akkers. Gebroken moest worden met de vrienden in Babel. Men moest wederkeren naar Jeruzalem. Daar moest de verwoeste stad worden herbouwd. De eredienst in de tempel zal een reformatie moeten ondergaan.

Het offer zal weer de centrale plaats moeten innemen. Er zal weer een plaats moeten zijn waar de bedevaartgangers rust voor hun zielen zullen vinden; in het offer. Net zomin als koning Kores zelf is meegegaan, begeerden ook velen van het volk Babel niet om die plaats te verlaten. Van nature leeft dat in ons aller hart. Het is genade wanneer daar een droefheid over komt. Dan verlangt men op de plaats te zijn waar God werkt. Dan is er ook een hartelijke vreugde en begeerte om te gaan in de wegen des Heeren. Dan opent de Heere ook wegen, die we zelf niet verkozen hebben. En onder aanvoering van Zerubbabel en Jozua keren de eerste ballingen terug. En onder hun aanvoering wordt er een begin gemaakt met de herbouw van de altaren en het Godshuis. Het eerste fundamentele werk is geschied. De eredienst is hersteld. De offers ter verzoening worden weer gebracht. Zeker, er zijn er ook die niet zo hard kunnen juichen als het jonge volk. De oudere generatie weet waarom zij destijds waren weggevoerd. Zij gevoelen uit ervaring de pijn van geliefden die door de dood zijn weggenomen. En wat waren er maar weinig wedergekeerden in verhouding met hen die weggevoerd waren. Ze waren weliswaar uit een vreemd land teruggekeerd en mochten weer alleen wonen. Ze mochten God nog dienen naar Hij had voorgeschreven. Maar zij waren nog niet verlost van de heerschappij van de vijand. Opdat het werk Gods beproefd zou worden, zat ook die vijand niet stil. En door toedoen van de medelanders wordt de voortgaande bekering tegengestaan. Totdat de Heere weer een Schriftgeleerde geeft. In Babel geboren uit de derde generatie van een geslacht dat met de eerste terugvoering niet was meegegaan. Slechts van overlevering gehoord van bekering van (over)grootouders. Wat men ook miste, het Woord was gebleven. En het ootmoedige smeekgebed werd

verhoord. Ook voor de nakomers was er nog een mogelijkheid om terug te keren. Onder koning Arthahsasta die mogelijk een zoon van koningin Esther was mocht men langs dezelfde weg terugkeren als het voorgeslacht. Maar wat werd toen de aanvankelijke vreugde weggenomen. Ezra vond wel een tempel. De rechtzinnige leer was nog bewaard. Maar het godvrezende leven werd gemist. Men leefde als de wereld. Verbijsterd zit Ezra neer. Zal er nog waarachtige bekering komen? God zal Zijn Geest der genade en bekering alleen geven aan hen, die Hem met hartelijk zuchten zonder ophouden daarom bidden. En als hij zijn nood en ellendigheid recht en grondig kent, verootmoedigt hij zich voor het aangezicht van God. Als het avondoffer is gevraagd. U hebt nu bij Ezra gestaan. Hebt u dit schuldbelijdende gebed overgenomen? Is er een haten en vlieden van de zonden? Begeert u terug te keren tot God. Het kan nog. Om Het offer. Om Jezus wil.

M. van der Sluys

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie opgenomen van ds. M. van der Sluys over Ezra 9:5 "Overgelaten ter ontkoming." Ds. H. Korving schrijft een vierde artikel over 'sabbat en zondag.' Ds. J.M.J. Kieviet gaat in een eerste artikel in op het nieuwe boek van ds. B. Loonstra dat als ondertitel draagt 'Homorelaties in de christelijke gemeente'. In een volgend artikel zal ds. Kieviet D.V. een weerwoord schrijven. Ook ds. Tanis legt in zijn artikel "Wachtwoord: getrouwheid" de waarschuwendesinger bij de afwijkende opvattingen van ds. Loonstra. Ds. P. Roos gaat ook in op de opvattingen van ds. Loonstra. Ds. K. Hoefnagel begint een serie over het leven van Saul. Een volgende keer hoort hij ook weer verder te gaan met

de vragenrubriek. Nieuwe vragen kunnen uiteraard aan hem opgestuurd worden. Van de hand van Ds. P. van Zonneveld is een brief aan ouders opgenomen.

Ontmoetingsdag 'Bewaar het Pand'

D.V. Zaterdag 17 september, Urk
's Morgens opening half 11. Sprekers: ds. P. den Butter en ds. M.A. Kempe-
neers 's Middags opening 2 uur. Sprekers: ds. B.L.C. Aarnoudse en ds. A. van Heteren
Kinderoppas aanwezig.

Ambtsdragersconferentie

D.V. Zaterdag 3 december, Sliedrecht-Centrum. Inleider: dr. R. Seldenrijk. Onderwerp: ziekenbezoek.

Verschijsning volgend nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. 8 september verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 1 september. AvH

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar. Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

HOMORELATIES IN DE CHRISTELIJKE GEMEENTE? (1)

Het liet inmiddels al heel wat stof opwaaien - het nieuwe boek van dr. B. Loonstra. Ondanks dat het in de vakantietijd verscheen, kreeg het al ruime aandacht. Het boek behandelt een hachelijk thema. 'Homorelaties in de christelijke gemeente', zo luidt de ondertitel. Maar niet zozeer het thema op zichzelf als wel het pleidooi dat de schrijver voert, bracht de gemoederen in beweging. Eerder schreef ds. P. den Butter in ons blad een eerste reactie op deze publicatie. Nu is het tijd voor een bespreking van het boek zelf.

benadering

Dr. Loonstra heeft een teer en gevoelig onderwerp gekozen. Een thema waarover in onze samenleving de opvattingen zeer uiteenlopen. Met een beroep op de Heilige Schrift is in de christelijke traditie de homoseksuele praktijk alle eeuwen door afgewezen. En nog steeds is dit binnen het orthodoxe christendom het algemene standpunt. Daartegenover staat de doorsnee opvatting in onze verlichte maatschappij die daaraan geheel tegengesteld is. Ook al wijst een deel van de bevolking uitwassen als de recente Gay Pride in Amsterdam af, de homoseksuele praxis is breed aanvaard. Zelfs het vrij nieuwe verschijnsel van het homohuwelijk lijkt inmiddels door velen geaccepteerd. En binnen dit bonte spectrum van opvattingen komt nu een boekje uit over homorelaties in de christelijke gemeente. Geschreven door een van onze eigen predikanten.

Laat het duidelijk zijn: aandacht voor homofilie binnen onze gezindte en het geven van bijbelse leiding in dezen juich ik toe. Het is goed, het is zelfs geboden, dat we de thema's van onze tijd niet negeren. Ook wanneer niet altijd bij voorbaat vast staat dat de traditionele antwoorden ook precies onze eigen antwoorden zullen zijn. We moeten steeds weer bereid zijn onze meningen en standpunten te toetsen aan de Heilige Schrift. Het is immers niet automatisch dat een tot dusver ingenomen standpunt in een actuele situatie helemaal houdbaar blijft. En daarom: hernieuwde toetsing aan de goddelijke norm van de Schrift is op zichzelf niet verkeerd. Ik wil nog een stapje verder gaan. Juist dat over de problematiek rond

homofilie geschreven wordt, acht ik een goede zaak. Niet dat dat nu voor het eerst gebeurt. Zo'n vijftien jaar geleden schreef dr. J. Douma er een leerzaam boekje over en vorig jaar kwam over ditzelfde thema een brede studie van dr. R. Seldenrijk uit. Ik heb veel waardering voor deze initiatieven. Binnen onze kringen leeft hier en daar nog steeds iets van een taboe op dit onderwerp. Dat kan tot gevolg hebben dat (jonge) mensen die bij zichzelf een homofiele gerichtheid constateren, in een knellend isolement terecht komen. Met alle risico's van dien. Enerzijds is er de samenleving waarin vrijwel alles mag wat je wilt en anderzijds is er de eigen kring waarin je moeiten en gevoelens misschien nauwelijks bespreekbaar zijn. Zo mag het dus niet zijn. Als er ergens bewogenheid en meeleven met mensen in nood moest zijn, dan toch wel in de christelijke gemeente.

Welnu, in die zin is een nieuwe publicatie over homoseksualiteit in de christelijke gemeente niet bij voorbaat te veroordelen. Maar het komt er dan natuurlijk wel op aan dat zo'n geschrift bijbelse leiding geeft, zowel aan de betrokkenen en hun omgeving, alsook aan ambtsdragers die met deze problematiek te maken krijgen. En het is nu helaas op dat punt, dat dit nieuwe boek zwaar teleurstelt. Ja, ook geduchte tegenspraak moet krijgen. Protest moet opleveren zelfs. Want de dominee van Emmeloord wijst verkeerde wegen aan. In een vriendelijke en milde toon weliswaar. Met de toevoeging dat het niet om zijn mening gaat. Dat hij slechts bedoelt "dat het tot een inhoudelijk argumenterend gesprek komt". Dat zijn gedachte slechts van belang is "voor zover ze een dienende functie vervult" [7]. Maar ondertussen doet hij uitspraken, waarvan ik meen dat ze minstens in twee dingen mank gaan. Allereerst doet hij onrecht aan het heldere spreken van de Heilige Schrift doordat hij datgene dat de Heere in Zijn Woord "zonde" noemt en dat in de meest scherpe bewoordingen wordt afgewezen, in bescherming neemt. En vervolgens is het gevaar reëel dat door dit boek homofiele mensen die met deze dingen worstelen in onzekerheid, ja zelfs in een gewetensconflict kunnen geraken. Al met al noem ik het een

onschriftuurlijk en onpastoraal boek. Alle goede en ongetwijfeld integere bedoelingen van de schrijver ten spijt.

Natuurlijk volsta ik in deze bespreking niet met dit scherpe oordeel. In dit eerste artikel geef ik een korte weergave van enkele belangrijke passages uit het boek. In het volgende en tevens laatste artikel zet ik mijn bedenkingen nader uiteen.

Inhoud

De schrijver begint met iets uit zijn pastorale praktijk: het gemeentelid dat de pastor opzoekt en dat vertelt dat hij of zij homoseksueel is. Welke weg moet worden gewezen? Wat te doen als er een relatie is ontstaan? Hoe te handelen als "de overtuiging is gegroeid dat het mogelijk moet zijn samen een leven op te bouwen in liefde en trouw" [9]?

Hoofdstuk 2 is gewijd aan de bespreking van een aantal bijbelteksten over homoseksualiteit. Aan de orde komt de verloedering van het leven in Sodom, het scherpe verbod in Leviticus 18 en 20, de bekende woorden uit Romeinen 1 en de zondenlijsten uit 1 Kor. 6 en 1 Tim. 1. De schrijver stelt de vraag of hier sprake is van afwijzing van homoseksualiteit in het algemeen of dat we deze gegevens anders moeten lezen. In het vervolg van het boekje blijkt dat dr. Loonstra voor het alternatief kiest: "de context waarin de Bijbel over homoseksualiteit spreekt, wijkt zozeer af van de nood van homofielen in de gemeente, dat de betreffende teksten op hen niet zonder meer van toepassing kunnen worden verklaard. De verliefdheid en verloedering die uit de teksten over homoseksualiteit spreekt, is van een geheel andere orde dan de zoektocht naar een integere relatie waarin homofielen een manier vinden om hun seksuele gerichtheid een plek te geven" [17v.].

De plaatsen waarin de Heere in Zijn Woord spreekt over het kwaad van de homoseksualiteit zijn dus, aldus dr. Loonstra, niet van toepassing op wat we in de gemeente tegenkomen. Toen betrof het allerlei uitpattingen. Maar onder ons treffen we mensen aan die op een integere en nette manier samen door het leven willen, als waren ze getrouwd.

Maar wat is nu eigenlijk het criterium, de norm, aan de hand waarvan we kunnen beoordelen of iets wel of niet mag? Dat is een voor de hand liggende

de vraag. Die vraag beantwoordt de schrijver in hoofdstuk 4. Anders dan we misschien zouden verwachten, verwijst hij hier niet naar Gods Wet. Het "centrum van Paulus' ethiek" [30] is niet zozeer het goddelijke gebod, maar de uitspraak van de apostel, gedaan in de eerste Korinthebrief: "Alles is (mij) geoorloofd". Dat is het uitgangspunt in de christelijke gemeente. "Als zij voor een bepaald gedrag kiezen, doen ze dat ten laatste niet omdat dat moet (...) van God, maar omdat het goed is (nuttig, opbouwend, niet verslavend)" [28]. Enkele bladzijden verder trekt dr. Loonstra dan ook de conclusie: "Als alles is geoorloofd, is ook homoseksuele gemeenschap geoorloofd. Alleen, niet alles is nuttig en opbouwend, en veel werkt verslavend en vormt een belemmering om te leven in de vrijheid" [30]. Maar, schrijft dr. Loonstra dan, "dat laatste geldt van alle seksuele activiteiten..." In dat opzicht is er dus geen verschil tussen seksualiteit binnen het huwelijk en binnen een homoseksuele relatie.

Nog even terug naar het pastorale gesprek waarmee het boek begint. Wat is nu de weg die gewezen moet worden? Er zijn in principe vier wegen, zegt dr. Loonstra.

De eerste is het zoeken van genezing van de homoseksuele afwijking, genezing op het gebed. Deze weg mag de homoseksuele naaste niet gewezen worden, aldus de schrijver. Want homogevoelens zijn zomaar niet te veranderen.

Een tweede weg is om wel de homoseksuele gerichtheid te aanvaarden maar de praktisering te verbieden. "Je mag het wel zijn, maar je mag het niet doen". Loonstra zegt: dat is zowel ethisch als psychologisch een onmogelijkheid. Trouwens, een onderscheid tussen "zijn" en "doen" lezen we in de Bijbel niet. Dus ook dit is een onbegaanbare weg.

Dan is er als derde nog een weg om alle homoseksuele gevoelens als zondig aan te merken. Zo'n benadering drijft de mensen tot wanhoop, aldus dr. Loonstra. "De heiliging van ons leven vraagt niet dat wij onze seksualiteit ontkennen, maar dat wij haar dienstbaar maken aan het koningschap van Christus" [72].

Alleen de vierde weg blijft zodoende over: de erkenning van homorelaties die gedragen worden door liefde en trouw. "Het evangelie stelt ons in de vrijheid van het nieuwe leven voor

Gods aangezicht" [75]. "Een stabiele homorelatie is geen moreel inferieure manier van leven" [79]. "Op grond van de Schrift mogen wij aan beide partners de ruimte laten om hun relatie in liefde en trouw voor Gods aangezicht te beleven als een verantwoordelijke weg" [81]. Dr. Loonstra trekt de consequentie uit zijn bevindingen zelfs zo ver door dat hij in principe ook ruimte ziet voor het functioneren als ambtsdrager.

Weerwoord

Tot zover een summier weergave van enkele gedachten uit dit boek. Ik moet erkennen dat het me moeite kost hiermee dit artikel af te sluiten. De bovenstaande zinnen roepen om een weerwoord. Een tegenwoord dat vanuit dezelfde Schrift, als waarop dr. Loonstra meent zich te kunnen beroepen, gegeven moet worden en zeker ook kan worden. Het gaat in dit verband om niet geringe zaken. Het gaat om de herderlijke zorg van mensen binnen onze gemeenten, misschien wel om u die dit leest. Het gaat om het juiste zicht op de strekking van Gods geboden. Het gaat om de heiligheid van de Heere en Zijn Wet. Het gaat ook om de heiligheid van Zijn gemeente. Het gaat om het gezag van Gods Woord in onze tijd.

Ik neem tot slot nog een klein stukje over uit De Saambinder van enkele weken geleden. Daarin wijdde ds. J.M.D. de Heer een bespreking aan ditzelfde boek. *"In Loonstra's boeken is een verdrietige lijn te zien. (...) Duidelijk is dat het knagen aan het schriftgezag een heel sluipend en onomkeerbaar proces is. (...) Het lijkt wel of in de ethiek de zenuw ligt van Loonstra's pleidooi om de Bijbel minder letterlijk te nemen. Stapje voor stapje heeft dr. Loonstra een weg bewandeld die hij consequent volgde. En hij is uitgekomen bij het aanvaarden wat de Bijbel een gruwelijke zaak noemt: relaties tussen mensen met hetzelfde geslacht. We mogen wel met diepe zorg meeleven met dat deel van de Christelijke Gereformeerde Kerken dat wenst te leven bij het onfeilbare Woord van God."*

Ik voeg hieraan toe: we mogen wel grote zorg hebben over kerken waar gedachten als deze worden gelegitimeerd of zelfs maar worden getolereerd. De Heere beware onze kerken daarvoor.

J.M.J. Kieviet

Wachtwoord: getrouwheid

We weten welke betekenis een wachtwoord heeft. Het is een herkenningswoord. Rond en tijdens de Meidagen van 1940 was het Hollandse wachtwoord: schaapscheerder. Aan de uitspraak, de klank van dit woord, was een Hollander kenbaar en kon men een Duitser, een Duitse soldaat, onderkennen. Nu is een geroepen die naar van de Heerre te herkennen aan het woord 'getrouwheid'. In woord en daad. Op die getrouwheid let de Heere. Getrouwheid is ook één van de voornaamste zaken in de dienst van de Heere. Veel komt daar tegen op. Men kan in gevaarlijke situaties komen. De verleidende geesten zijn sterk en soms zeer listig. Satan komt via zijn mannen als een engel des lichts. Tot bemoediging zegt de Koning van de Kerk: zijt getrouw tot de dood en Ik zal u geven de kroon van het leven. Gaat de weg door Mij bepaald. Houdt de juiste koers en ge zult niet beschaamd worden. Bij de woorden van de Heere te leven is bijzonder nu noodzakelijk. Voor onszelf, maar ook voor de kerk waarin we staan. Welk een veranderingen voltrekken zich. Wat is toelaatbaar en waaraan wordt ruimte gegeven. Dit alles gaat de reformatorische gezindte niet voorbij. We horen en lezen ervan. De schriftgetrouwheid moet in het theologisch en ethisch denken en spreken blijken. Dit mag zeker verwacht worden van allen die Schrift en belijdenis aanvaarden en dit ondertekend hebben. De handtekening is de bevestiging van te zullen blijven bij. Dus het ondertekeningsformulier is geen stukje papier en de handtekening geen formaliteit.

Vandaar dat alles wat men zegt of schrijft de toets van Gods Woord moet kunnen doorstaan. Vanzelf moet het Woord, het gehele Woord, verstaan worden. Het Woord voor alle tijden. Hoe die tijden zich ook laten zien en wat er ook op tafel wordt gelegd of zelfs aanvaard wordt. Dit heeft met een starre, menselijke fundamentalistische geest niets te maken. We moeten buigen voor het spreken van de Heere: er staat geschreven! Hij is de eeuwige Koning, de eeuwige Wetgever. Zijn wil is wet. Maar daar ligt ook zegen in. Wordt de zegen van de tien geboden nog gezien? Tot die geboden behoort ook het zevende gebod. De verklaring daarvan in zon-

dag 41 van de Catechismus moet niet gebracht worden naar een antiekwink, maar meegenomen op reis door de wereld. Vandaag wordt er wat geschaafd aan de geboden en zelfs bijgesteld. Wat toelaatbaar is en niet tegen Gods Woord lijkt te zijn, wordt aanvaard. Bijvoorbeeld: er moet ruimte zijn voor mensen die homogerecht zijn en het door hen in liefde en trouw samen willen leven. Die samenlevingsrelatie is wel geen instelling van de Heere in Zijn Woord, maar is wel af te leiden van het Woord. Als er maar is de zuivere gezindheid tot elkaar. Dan moet de toegang tot het avondmaal ook mogelijk zijn en zelfs de verkiezing tot ambtsdrager. Criteria moeten er zijn. Dit alles en meer is te lezen nota bene in een geschrift van een predikant die christelijk gereformeerd wil zijn en curator is van de Theologische Universiteit in Apeldoorn, en dat is geen erebaan. Wordt hierin voldaan aan het Schriftwoord: Uw Woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad? Is hier Schriftgetrouwheid? Wanneer we Gods Woord lezen dan mogen we aan de scheppingsorde van de Heere niet voorbijgaan. Wat in het boek Genesis staat wordt door de Heere Christus in Zijn onderwijs onderstreept. We kunnen het lezen in Markus 10. De Heere Jezus brengt twee teksten uit de scheppingsgeschiedenis voor de aandacht: Genesis 1: 24 en 2: 24. En God schiep de mens naar Zijn beeld, naar het beeld van God schiep Hij hem. Man en vrouw schiep Hij ze. Daarom zal de man zijn vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen en zij zullen tot één vlees zijn. In de eerste tekst leest de Heere Jezus de bedoeling van God de Schepper met de mens. Hij schiep ze mannelijk en vrouwelijk. Van elkaar verschillend. Laten we dit onthouden. Het gemeenschapsleven voltrekt zich in het huwelijksleven. Vandaar dat de Heere Jezus zo met nadruk zegt: en die twee zullen tot één vlees zijn. Laten we er niet overheen lezen: die twee zullen tot één vlees zijn. In de brief aan Efeze komt Paulus er op terug. Nu wordt de scheppingsorde op zij geschoven. De grens voor altoos door de Heere gegeven, wordt overschreden. Het schijnt dat de geschapen structuur van het menselijk lichaam niet langer geldt als grens. Men gaat voorbij aan de vaststaande zaak: de geslachtsorganen van het mannelijk en vrouwelijk

lichaam onderstrepen de bedoeling van de Heere. Gods Woord laat zich zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament afkeurend uit over homoseksuele handelingen. Het is niet juist wanneer men stelt dat teksten als Lev. 18:22 en Romeinen 1: 26 en 27 slechts wijzen op homoseksuele praktijken waarin schandelijke, schadelijke en verslavende begeerten worden uitgeleefd en dat die praktijken alleen worden verboden. Nu gaat het in Lev. 18 over de regeling van het geslachtsverkeer. Het homoseksuele gedrag wordt verboden met de kernachtige opmerking: een man moet geen gemeenschap hebben, zoals men gemeenschap heeft met een vrouw. De handeling als zodanig wordt als tegennatuurlijk afgewezen. Vandaar dat vs. 23 nog zo'n tegennatuurlijke vorm noemt: een vrouw die gemeenschap heeft met een dier pleegt schandelijke ontucht. In Romeinen 1 spreekt Paulus van tegennatuurlijkheid. Tegen de orde door de Heere gegeven. Wanneer het accent gelegd wordt op de geaardheid en men ruimte wil geven aan het praktiseren door te wijzen op factoren die er dienen te zijn als liefde en trouw, worden de bijbelse thema's misbruikt en zo wordt op zij geschoven wat de Heere verbiedt. Men gebruikt mooie woorden, maar men laat zich niet leiden door de Schriften. Dit gebeurt door voorgangers. Dat betekent niet dat we aan hen voorbijgaan die het hier moeilijk mee hebben, die in strijd leven, die vragen hebben, die weet hebben van bestrijding. Hoe nodig is het pastoraat. Het pastoraat door een herder. Er moet zijn het luisteren, het meeleven, het dragen van de last, het leiden, het gebed voor de naaste. Hulp van buitenaf kan ook nodig zijn. Door de kracht en de leiding van de Heere mogen er wonderen geschieden. Strijd en verzoeking kunnen er blijven. Ook wanneer het leven hetero is. Men gaat elkaar verstaan. Vandaar dat er een intens meeleven is, ook met anderen, met hen die alleen hun weg gaan. Het arbeidsveld is veelomvattend. Maar de Heere is er, in alles en voor alles. Nu wil dit niet zeggen dat kerkelijke gesprekken overbodig zijn. Ze zijn vandaag bijzonder nodig. Soms dient verder gegaan te worden. Ik denk aan twee voorvallen in de vorige eeuw. Een predikant bracht in gesprek en in prediking bepaalde geestelijke zaken naar voren. In een geschreven preek werden die zelfs vastgelegd. Het kwam tot kerkelijk overleg. Bij de

behandeling op de kerkelijke vergadering was zelfs een deputatie uit Apeldoorn aanwezig. Het had gevolgen, want het overleg mocht niet baten. Aan het begin van een synode werden enkele afgevaardigden gevraagd hun eigen handeling af te keuren. Ze waren voorgegaan in een wekelijks dienst in een gemeente waar toen problemen waren. De daad was in strijd met de kerkorde. Wat nu gepubliceerd is, is ingrijpender en verstrekkender. Zal het blijven bij een gesprek daar er verschillend over homosexualiteit wordt gedacht? Een belangrijke vraag is hoe het komt dat het in de kerk is gaan leven. En dan praktiserend? Er zijn diverse zaken van de wereld door de kerken overgenomen. Er is ruimte voor gegeven. Tolerantie of zelfs aanpassing zijn de woorden die 'in' zijn. Zaken of daden worden omhangen met bijbelse woorden en zo kan de kerk meegaan. Geheel of gedeeltelijk meegaan met wereldse gedachten. Geldt het woord nog: also spreekt de Heere? Er staat geschreven? De Heere vraagt getrouwheid, bijzonder van de ambts-

dragers. In hun voorleven en voorlichting. Geen capitulatie voor een moraal die doorwerkt, maar een moraal waarvan de Schrift spreekt en waarop zegen is te verwachten. Het Woord van de Heere gaat daarin voor. Willen we nog christelijk en gereformeerd zijn? Dan zal dit moeten blijken in woord en daad. Het is brood en broodnodig voor onze jongeren. In welk een tijd leven wij! Als ambtsdragers hebben wij een verantwoordelijke taak, waarvan rekenschap dient afgelegd te worden voor de Koning der Kerk. Door ons ja- woord en door het tekenen van het ondertekeningsformulier hebben we ons gebonden aan het gehele Woord en de Wet des Heeren. De dienst van de Heere. Ons devies dient te zijn: Niet Gods Woord staat in de Bijbel, maar de Bijbel is Gods Woord. Naar dit onfeilbaar Woord dient gesproken en gehandeld te worden. Tijdsomstandigheden mogen daarin geen verandering geven. Het: 'hier sta ik, ik kan niet anders' getuigt van de vreze des Heeren. Het willen leven bij het wachtwoord: getrouwheid.

M.C. Tanis

KONING SAUL (1)

Telkens als ik de geschiedenissen van koning Saul lees, moet ik weer huilen. Zo'n veelbelovend begin; zulk een droevige neergang; en wat een dramatisch einde. Samuël heeft ook lang getreurd om Saul. Toen heeft God gezegd: Hoe lang draagt gij leed om Saul, dien Ik toch verworpen heb, dat hij geen koning zij over Israël? Misschien zat daar wel een vermaning in, zo in de trant van: denk niet dat Ik onrechtvaardig ben, Samuël. Saul heeft het zich waardig gemaakt. Maar de Heere kwam Zijn oude knecht ook troosten: God had een man gevonden naar Zijn hart en Samuël mocht hem zalven. En geloof maar dat de jonge David voor de oude profeet een grote troost is geweest.

Als we de levensgeschiedenis van Saul gaan lezen, moeten we er dus op bedacht zijn dat het geen geschiedenis is met een gelukkig slot. Toen ik in Dundas eens de geschiedenis van Jean de Labadie behandelde, eveneens een geschiedenis zonder happy end, reageerden sommige mensen wat kribbig en teleurgesteld. Maar als we alleen maar geschiedenissen met een goed einde mooi vinden, vergeten we toch de werkelijkheid. Want

wist u dat miljoenen levens geen gelukkig einde hebben? Slechts het einde van Gods kind zal vrede zijn! En hoe zal uw en mijn einde zijn? Dat heeft toch alles te maken met de vraag: hoe is mijn leven nú? Ook de geschiedenis van koning Saul is ons beschreven tot onze waarschuwing. En Gods waarschuwingen zijn bewijs van ware bewogenheid.

Wij ontmoeten Saul voor het eerst, als hij in opdracht van vader Kis, samen met een knecht, naar verdwaalde ezelinnen aan het zoeken is. Saul heeft een flink postuur en heeft een knap en aantrekkelijk uiterlijk. Zelfs dat is veelbelovend dus. Wat is het echter dwaas om op iemands uiterlijk af te gaan. Dat deed Samuël in het huis van Isaï ook. Maar de Heere ziet het hart aan. Och, wat kunnen we ons vergissen, als we op het uiterlijk af gaan, op woorden, op uitwendige dingen. De vraag is of ons hart 'schoon' werd voor God.

Saul en zijn knecht komen na een vergeefse zoekactie bij een stad, waarschijnlijk Rama, waar naar de overtuiging van Sauls knecht een man Gods woont. Inderdaad is Samuël in de stad aanwezig. En dan gebeuren er opeens

heel veel wonderlijke dingen in het leven van Saul. Bezie het eens alleen van zijn kant. Daar ontmoet hij de oude profeet. Maar die blijkt al naar hem uit te kijken. Hij wordt verwacht! Zelfs met het eten is op hem gerekend! Bovendien blijkt die profeet, zonder dat Saul nog over zijn zoekactie gesproken heeft, te weten dat Saul al drie dagen lang aan het zoeken is naar ezelinnen, maar hij zegt ook dat ze reeds gevonden zijn! Dan komt het wonderlijkste. Samuël zegt: wie zal de bezitter van al het goede in Israël zijn? Is het niet van u, Saul?

Deze zaken hebben Saul verbaasd. Zijn reactie getuigt ervan. Hij spreekt van zijn nederige afkomst. Dat zal David later ook doen: Wie ben ik, dat ik de schoonzoon van de koning zou zijn! Ook bij Saul is het meer dan oosterse bescheidenheid: hij was qua karakter ook eenvoudig en bescheiden. Later herinnert Samuël hem er nog aan, met weemoed.

We zien hier echter dat we natuurlijke bescheidenheid en nederigheid niet gelijk als tekenen van genade moeten zien. Genade maakt klein voor God en houdt ook klein voor God. Saul is een eierzuchtig en hoogmoedig man geworden, die voor een ander, dé ander, David, lees: de God van David niet heeft willen buigen. Nu leeft de zonde van de hoogmoed ook in het hart van Gods kind. Maar hij leert het betreuren en er tegen strijden. Bovendien houdt God hem klein.

We weten dat David de Heere reeds vroeg vreesde. Dat houdt in dat zijn zalving, ook zo onverwachts, hem in de binnenkamer voor de Heere heeft gebracht. Bij Saul merken we dat niet. Van hem hebben we geen enkele Psalm, waardoor hij ons in zijn hart laat zien. We krijgen al gelijk de indruk dat Saul nu niet bepaald een geestelijk mens was! We kunnen ons in mensen vergissen, maar de eerste indruk zegt dikwijls al heel veel.

Want hij maakt nog veel meer mee, die dagen. Maar van een reactie van verwondering en ootmoed voor God lezen we niets.

De dag na de ontmoeting met Samuël wordt Saul in de vroege morgen gezalfd. Wat Saul wellicht vermoed heeft, weet hij nu zeker: hij zal Israëls vorst worden door de wil van God. God is het Die hem tot die taak roept. Dat die roeping van God is, bevestigt de Heere hem die dag verschillende malen. Wonderlijke dingen maakt hij op weg naar huis mee. Ze moeten alle dienen om zijn roeping tot het

koningsambt te bevestigen. Hoe blijkt hieruit Gods goedheid. Het is voor Saul tevens een roepstem om de Heere in waarheid te dienen. Die tekenen zijn een herinnering dat er nu een grote verantwoordelijkheid op hem rust en een taak, die hij slechts in de kracht en met de hulp van zijn Zender kan volbrengen.

Eerst dus die zalving. Daar was niemand getuige van. Later zou Saul in het openbaar als koning aangewezen worden. Die zalf was niet zo maar een bescheiden, onopvallend geurtje, maar gaf van zich een doordringende reuk van heerlijke zalfolie, die vanaf het hoofd afliep naar de kleding. Anderen konden het vanaf dat moment ook aan hem ruiken dat hij een gezalfde was. Maar bovenal kon hij het zelf ruiken, als een herinnering aan zijn dure roeping. Wij mensen moeten altijd aan onze roeping en plicht herinnerd worden. Het is om die reden goed om een ambtsdrager, die een volgende ambtstermijn aanvaardt, ook opnieuw te bevestigen en daarbij het bevestigingsformulier te lezen. Dat mag tot opscherping dienen.

Samuël heeft ook gezegd dat de Geest des Heeren vaardig over Saul zou worden. De zalving zag niet alleen op de dure roeping, maar ook op Hem Die ons bekwaamt. Want wie is tot dergelijke dingen bekwaam? Als Saul na twee wonderlijke ontmoetingen ook nog profeten tegenkomt, gaat hij ook profeteren. Hij raakt in geestvervoering en gaat de Heere groot maken. Daaruit blijkt dat Gods Geest vaardig over hem is, hem aangrijpt en hem tot een Helper zal zijn. Dit is opgevallen en dit moest ook opvallen. De Heere was op deze manier bezig plaats te maken voor Saul bij het volk en de aandacht op hem te vestigen. Het volk heeft er zich over verbaasd en uitgeroepen: Is Saul ook onder de profeten? Het is zelfs tot een spreekwoord geworden, om uiting te geven aan opperste verbaasdheid.

Saul ontving ook een ander hart. Dat betekent dat God hem een andere persoonlijkheid gaf. Saul werd zodanig veranderd dat hij nu een hart kreeg om koning te kunnen zijn. Wij moeten dus niet denken aan een nieuw, een Godvrezend hart. Uit het vervolg van Sauls leven wordt dat duidelijk. Wie immers van de Heere een nieuw hart ontvangt, houdt dat eeuwig. Het wordt niet meer afgenomen. En van Saul weten we dat hij

later zelfs door een boze geest Gods geplaagd werd. Deze geschiedenis leert ons hoe machtig God is. Hij neigt de harten, zelfs die der koningen. Het hart van Farao werd door de Heere verhard, en de machtige Nebukadnezar werd voor een bepaalde tijd als een dier. Hebben wij die machtige God al nodig gekregen voor de waarachtige vernieuwing van ons hart? Hij wil naar Zijn belofte ons stenen hart wegnemen en ons een hart van vlees geven. Of ik een nieuw hart heb, blijkt uit de vruchten. Uit vruchten die in Sauls leven niet werden gevonden, helaas. Wel vindt u ze in Davids leven. Ziet u waar de overdenking van Sauls leven toe brengen moet: tot zelfonderzoek! Want met een bepaalde verandering in ons leven, hoe positief

SABBAT EN ZONDAG (4)

In de vorige artikelen hebben we geschetst hoe de Vrijgemaakte deputaten in hun studie 'Zondag HEERlijke dag' proberen om te verhelderen hoe in hun kerken altijd twee meningen naast elkaar hebben bestaan, en wat de onderbouwing voor deze beide meningen is. Het eerste standpunt is dat er een (indirecte) relatie is tussen het vierde gebod en de zondag, het tweede standpunt dat de zondag niet teruggaat op een goddelijk gebod, maar een keuze is, die de christelijke kerk a. geleidelijk, b. uit kracht van Christus' opstanding, c. onder de leiding van de Heilige Geest heeft gemaakt. (p. 99) Overigens stellen deputaten duidelijk dat dit geen vrijblijvende aangelegenheid is: zij stellen dat dit een voor God verantwoorde mening is, afgeleid uit de Schrift, die op één lijn staat met leerstellingen als de kinderdoop, de erkenning van de canon en de Drie-eenheid (p. 151). Het verschil tussen beide standpunten noemt men een 'marginale nuancering', omdat in beide gevallen aan de gemeenten de heilige plicht wordt voorgehouden om de zondag als rustdag voor de dienst van God te heiligen.

Op deze manier probeert men de beide opvattingen recht te doen en zo dicht mogelijk naar elkaar toe te buigen. En zo probeert men de polemiek te boven te komen.

Bij alle respect dat ik kan opbrengen voor deze serieuze poging van de Vrijgemaakte deputaten blijf ik toch

ook, komen we er niet. We moeten vernieuwd worden door Woord en Geest. Dat de Heere tevoren wist dat het met Saul verkeerd zou gaan, behoort onder ons niet besproken te worden. Dat behoort tot de verborgen dingen, die wij niet mogen onderzoeken. Voor ons moet het duidelijk zijn, dat het in Sauls leven kwam tot een verwerpen van de Heere. Ondanks bewezen gunstbewijzen en tekenen van Gods trouw. Bovendien is er Gods vrijmacht, die ons in aanbidding moet doen zwijgen. David heb Ik lief gehad en Saul heb Ik gehaat. Zalig de mens die het leert om God vrij, maar niet los te laten: o Heere, verwerp mij niet, maar wees mij om Christus' wille genadig!

K.Hoefnagel

met een paar vragen zitten. Dat is allereerst de vraag wat dit alles nu betekent in de praktijk? Bij de praktijk denk ik heel concreet aan het wijden van de hele dag aan de dienst des Heeren en aan de vraag naar al of niet geoorloofd zijn van arbeid op zondag. In het slot van het boek noemt men het goed te verdedigen de zondag te zien als de dag waarop – naar analogie van de sabbat in het Oude Testament – een werkverbod geldt (p. 151).

Ik vind dat een sterke uitspraak, die ik graag onderstreep.

Als ik hiermee in de hand echter terugkeer naar het begin van het boek, dan lees ik daar weer dingen die met deze stellige verklaring aan het eind in strijd lijken te zijn.

Wel erkent men (p. 20) dat aan het vieren het rusten vooraf gaat. Alleen... men betreft dit met zoveel woorden op God en Christus. God heeft Zijn scheppend werk volmaakt en legde zo het fundament onder de sabbat. Christus heeft het werk van de verlossing volbracht en legde zo het fundament onder de zondag. Nu is dit op zichzelf genomen helemaal waar. Het rusten van God en van Christus is in die zin fundamenteel voor sabbat en zondag. Maar wat betekent dat nu voor het rusten van de mens? Bedoelt men nu ook te zeggen: men kan de sabbat (zondag) niet vieren zonder te rusten van zijn werk? Sluit het gebod om de dag van de Heere te heiligen een verbod om te werken in?

In de praktische handreiking die de deputaten op dit punt aan de kerken meegeven, staat het volgende te lezen (p. 22):

(punt 10) 'Wanneer onder druk van economie en maatschappij *zondagsarbeid* toeneemt, is het goed dat de gemeente om hen die beroepshalve moeten werken, heen gaat staan. Dit kan door gebed en persoonlijke aandacht voor elkaar; in het tijdstip van de eredienst wordt zoveel mogelijk met hen rekening gehouden.'

(punt 11). 'Gevaar van *regelmatige zondagsarbeid* is dat je aan het ritme van de zondagsrust ontwend raakt, dat je geen kracht vindt om zo mogelijk aan één eredienst deel te nemen en dat je jezelf van het gemeentelven isoleert. Dan is een biddend leven extra nodig om toewijding aan de Heer van het leven en van Zijn gemeente te ontvangen.'

(punt 12). 'Zondagsarbeid die aanvaard wordt vanwege *meerdere verdienste*, is verwerpelijk, zoals ook alle geldzucht (1 Tim. 6,9) 'Niemand kan twee heren dienen. Gij kunt niet God dienen én Mammon', zegt Jezus, onze Heer (Mat. 6,24).'

Vergis ik mij nu, of lees ik hier *geen* afkeuring van zondagsarbeid vanwege het feit dat God nu eenmaal wil dat wij een dag voor Zijn dienst heiligen én omdat aan ons heiligen van die dag het rusten van ons werk vooraf gaat? Vergis ik mij, of ontbreekt hier nu juist de gedachte dat het laten rusten van ons werk voorwaarde is om te komen tot het heiligen van de dag?

Vergis ik mij, of keuren deputaten de zondagsarbeid alleen af als het vanuit verkeerde motieven plaatsvindt? En nogmaals, vergis ik mij, of komen deze aanbevelingen voort uit het feit dat de deputaten in feite hun startpunt hebben genomen in de boven geschetste tweede mening? Zou men, uitgaande van de doorgaande lijn van het vierde gebod naar de nieuwtestamentische zondag, niet eerder, duidelijker en sterker komen tot een afwijzen van zondagsarbeid om Godswil? Wat ook onze motieven mogen zijn om te werken op zondag, God wil toch dat wij Zijn dag heiligen? Je doet toch niet alleen maar jezelf tekort en de gemeente tekort (punt 11), maar bovenal de HEERE Zelf tekort?

In het zestiende punt van hun praktische handleiding pleiten deputaten

ervoor om huisregels op te stellen waarin afspraken worden gemaakt over kerkgang, gebruik van media (computer, internet, tv, muziek) de mate van reizen op zondag enz. 'De ruimte die de Geest in onze harten wil maken mag niet verdrongen worden. Tegelijk geeft God de rustdag om te genieten van vrije tijd, ontspanning en recreatie.' Maar wat kan ik zeggen tegen een jongere of oudere die beweert dat het kijken naar Studio Sport op zondagavond voor hem een heerlijke ontspanning is? Moeten ook de huisregels (het pleit daarvoor kan ik trouwens wel begrijpen) niet eerder afgeleid worden uit het *gebod* van God dan uit de *vrijheid* van de Geest?

Met deze opmerkingen en vragen wil

EEN MISTIGE DISCUSSIE

Er zij licht, zo sprak de Heere eenmaal toen Hij de wereld schiep.

Niemand zal ooit zover komen in de uitleg van dit woord, dat hij meent dat het toen duister werd. Er is veel te duidelijk sprake van licht dat toen doorbrak. Men zou de tekst tegen zichzelf in en tegen de klaarblijkelijke bedoeling in volkomen verkeerd uitleggen.

Toch vrees ik dat deze omgekeerde orde- uitleg meermalen voorkomt. De tekst bedoelt iets te zeggen en die bedoeling lijkt ieder aannemelijk en klaarblijkelijk, maar in de uitleg, in de hermeneutiek komt er dan toch iets heel anders te voorschijn.

Dat verschijnsel merken we nu ook weer op in het boek van dr. B. Loonstra over homosexualiteit. De teksten op zichzelf geven een niet mis te verstane bedoeling weer, maar zie daar, in de uitleg wordt dat ineens anders en wordt een tegengestelde bedoeling zichtbaar. Licht lijkt duisternis te bedoelen. Hoe kan dat nu, vraagt de argeloze lezer van het boek? Er staat toch duidelijk iets anders? Welnu, het proces van de klaarblijkelijkheid naar de onbegrijpelijkheid verloopt dan via drie woorden: scopus-gezichtveld- reikwijdte. Hoe dat dan precies gaat, maakt Loonstra "duidelijk" met een tamelijk duister en moeilijk verhaal. Het valt ook niet mee om de zaken 180 graden te laten draaien.

We moeten allemaal oppassen dat we die vorm van Bijbeluitleg niet toepassen. Het zal mij en u eveneens op

ik de bespreking van dit boek beëindigen. Naast waardering die ik zeker heb voor bepaalde delen uit dit boek zit er mijns inziens toch van meet af aan een spanning, om niet te zeggen een ambivalentie in dit boek, die juist aan het licht komt als we bezien hoe men er in de praktijk mee denkt om te gaan. En 'the proof of the pudding is in the eating', nietwaar? Gelukkig hebben onze eigen deputaten een poosje terug ook een brochure doen verschijnen waarin zij een pastorale handreiking willen bieden inzake het thema 'zondagsarbeid.' Aan die brochure willen we in een aantal volgende artikelen aandacht geven.

H. Korving

bepaalde punten dreigen te overkomen, dat we net datgene wat ons pijnlijkt treft en waarmee we niet uit de voeten kunnen, ombuigen en aanpassen aan onze eigen gevestigde overtuiging. Maar dan zullen we toch in oprechtheid open moeten staan voor elke correctie, die tot ons komt. Inderdaad, deze vorm van uitleg in tegengestelde richting hebben we al vaker gehoord. Bijvoorbeeld ook als het gaat om de plaats van de vrouw. Er staan bij Paulus klaarblijkelijke uitspraken, maar denk er toch om, lezer en kerkganger, Paulus bedoelt juist niet wat u denkt. Hij bedoelt juist de plaats van de vrouw gelijk te stellen met de man, al zegt hij dan dat de man eerst gemaakt is en daarna Eva. Zij mag spreken, al zegt hij dat zij zwijgen moet. Weer een omgekeerde orde-uitleg.

Nog een voorbeeld uit vorige tijden, toen die zaak nog volop aandacht trok. We kennen allen de teksten die spreken over het hoofddeksel van de vrouw en over het dragen door de vrouw van mannenkleden. Ook deze teksten hadden volgens de meeste uitleggers een andere scopus en een andere reikwijdte. Ds. Sonneveld geeft momenteel in de Saambinder op goede gronden aan, dat we ook op deze punten voorzichtig moeten zijn met deze vorm van interpretatie. We zouden wat wantrouwend moeten worden van al dergelijke vormen van schriftverklaring. Welke motieven geven hier de doorslag? In breder kring is het schering en inslag om zo de Bijbel aan het woord te laten

komen, ook over nòg belangrijker onderwerpen. Bijvoorbeeld: de Bijbel spreekt klaarblijkelijk en overtuigend over het verzoenend en plaatsbekkende lijden van Christus, maar ook dat en zelfs dat valt dan buiten de orde. Een gevaarlijk spoor dus.

Maar, zal iemand mij tegenwerpen, u doet dat zelf ook vast wel en dat heb ik dan zelf al toegegeven. Er staat namelijk: Zweert ganselijk niet en u preekt toch ook over het godzalig eedzweren zoals de Catechismus dat noemt. Zeker, maar dan is er een verschil. Omdat de Bijbel op andere plaatsen ruimte en plaats geeft aan de eed. Maar ten aanzien van homofilie vindt u geen enkele tekst in de Bijbel die enig ander licht werpt over deze zaak dan die we vinden in de bekende teksten, die door Loonstra worden aangehaald. Dat is het verschil.

Ik ga verder niet uitvoerig in op het boek van Loonstra; br. Kieviet zal dat in dit nummer al voor ons doen. Ik wil echter de ernst van deze kwestie onderstrepen met enkele opmerkingen die ter waarschuwing door mij zijn bedoeld.

Een andere opmerking die ik wil maken over dit punt, heeft te maken met onzuivere elementen die hier en daar in de discussie naar voren komen. In een ingezonden stuk in het RD werd Ds. den Butter verweten dat hij emotioneel gesproken heeft. Hij kan voor zichzelf wel spreken, dus ik behoef hem niet te verdedigen. Maar ik denk aan deze aanduiding in combinatie met andere kwalificaties, die we dan tegenkomen in andere commentaren. Ik lees dan dat hier bedoeld zijn integere homofielen en ook dat dr. Loonstra heel integer omgaat met deze categorie mensen. Een tegenstander van de zaak wordt emotionaliteit verweten; voorstanders worden meermalen gesierd met het etiket "integer". Begrijp mij goed: ik wil absoluut niet twifelen aan de integriteit van mensen, ook niet van deze groep mensen. Ik geloof zeker dat dat in menselijk licht bezien, zo kan zijn. Ik begrijp ook enigszins, wat men met deze aanduiding in dit verband bedoelt. Men wil aangeven dat we hier niet spreken over mensen die zo maar tot hun levenswijze komen. Dat begrijp ik en ik wil er zeker mee rekenen.

Hier vind ik dan gelegenheid om te erkennen dat we als kerk in pastoraal opzicht al spoedig zouden kunnen

voorbijgaan aan de persoonlijke strijd van homofielen in de gemeente. Velen die dit aangaat, zijn met deze zaken in de grootst mogelijke verlegenheid gebracht. Het bracht hen in een persoonlijke crisis van ongekende omvang. We moeten volkomen openstaan voor hun noden en vragen en we mogen nimmer voorbijgaan aan hun geestelijke worstelingen. Onze kerken hebben in die zin ook gesproken tijdens de GS van 1986.

Maar, zijn deze beide aanduidingen (emotioneel en integer) in het spreken over deze dingen terzake? Vertrouwen ze de helderheid en de transparantie van deze discussie niet? Je leest niet zo snel dat tegenstanders integer genoemd worden in hun mening en opvatting; nee, dan valt de aanduiding: emotioneel.

Er is in onze tijd veel begrip voor emoties, maar als het deze zaak betreft, worden emoties gewantwoord. Was Johannes de Doper ook emotioneel toen hij zijn tegenstanders aansprak? Was de Heere Jezus emotioneel toen Hij met toorn de mensen aanzag? We willen toch niet vlak, emotioneel spreken over hoogst aangrijpende zaken? En integer? Waarom nu juist in verband met deze in Bijbels licht aan te merken zonde gesproken van integriteit? Trouwens, we moeten niet te snel spreken over innemendheid en integriteit, ook niet van wie dan ook. Het riekt naar een al te humanistische invalshoek, hetgeen de schrijver overigens zeker niet zal bedoelen. We kunnen beter voorzichtiger blijven en instemmen met het woord dat we

onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd zijn tot alle kwaad.

Tenslotte: wie de homo-discussie in de maatschappij heeft gevolgd en meegemaakt, weet dat homofilie wordt aangepraat door velen en dat het zelfs ook soms tot een prae, tot een voordeel gaat worden. Als bijvoorbeeld in wervingsadvertenties voor de politie homofielen voorkeur genieten, enz. enz. Zulke ontwikkelingen zijn een baken in zee. De kerk zal dat in de toekomst toch ook niet gaan doen? Moest dat ons niet manen tot voorzichtigheid en tot een zuiver bewaren van het Woord van God?

Dat Woord veroordeelt ons allen, wie we ook zijn. Het wijst ons allen de schuld aan en we komen daardoor allen verdoemelijk voor God te staan. In het houden van dat Woord is grote loon. Wie zou hier de afdwalingen verstaan? Dat kan alleen de Heilige Geest doen. Moge het ons allen gegeven zijn om het van die Geest te verwachten. De Heere Jezus zegt tot ons allen, nadat Hij reddend en verlossend gesproken heeft: Ga heen en zondig niet meer. Hij zegt dat tegen een man die 38 jaar ziek is geweest. Hij zegt het ook tegen de vrouw die op heterdaad was betrapt.

Laten wij die vrouw niet veroordelen, maar laten wij zoeken naar de genade van de Heere, Die haar redde van het oordeel en Die haar tevens bracht tot een werkelijk ander leven. Dat is ook voor ons allen dringend nodig.

P. Roos

BRIEVEN AAN OUDERS (58)

Er was twijfel bij mij of ik u zou schrijven over Jairus en zijn zieke dochtertje. Toch besloot ik om dit wel te doen. Juist om te benadrukken dat wij als ouders met al onze zorgen over onze kinderen tot de Heere zouden gaan. We zijn zo geneigd wanneer er een ziekte is, eerder de dokter te hulp te roepen dan tot de Heere te gaan.

Jairus was de overste van de synagoge van Kapernaüm. Hij had slechts één kind, een dochter. Toen ze twaalf jaar was, werd ze ernstig ziek. Zo zelfs, dat het sterven nabij kwam. In die nood vielen alle bezwaren om tot de "Rabbi van Nazareth" te gaan weg. Ongetwijfeld zullen die er geweest zijn. Vergeet niet dat hij een voorname plaats had. Zijn handelen zou niet onopgemerkt zijn gebleven.

Hij ging echter. De liefde voor zijn enig kind dreef hem. Ik denk dat het beter is om te zeggen: de Heere Jezus trok hem tot Zich. Zo is het altoos wanneer iemand tot Jezus komt. Hoewel hij daar zelf geen weet van heeft. Ziet hem vallen aan de voeten van de Heere Jezus. De man schaamt zich daar niet voor. Let u erop dat de Heere Jezus wordt omringd door vele mensen, en de meesten daarvan zullen inwoners zijn van Kapernaüm, allemaal lieden die de overste van de synagoge goed kennen, en nu hij, Jairus, hun overste, aan de voeten van de Heere Jezus! U ziet hier zonneklaar dat het geloof alle bezwaren overwint. Dat geloof komt nog meer openbaar. Knechten van de overste komen en zeggen dat het dochtertje

gestorven is. Maar de overste gaat niet diep verslagen terug. Hij rede-neert niet: nu heeft het geen zin meer. Hij gaat met Jezus terug naar zijn huis, en dan klinkt straks in dat huis uit de mond van Jezus: "dochter-tje, sta op". Toen voltrok zich het wonder.

Vandaag, in onze tijd, heeft de medi-sche wetenschap zo'n hoge vlucht genomen. Als onze kinderen ziek worden grijpen we naar de telefoon, en in noodgevallen is er ook nog het nummer 112. De dokters schrijven de recepten en de apothekers leveren de medicijnen. Echter – wat kunnen we de middelen verzelfstandigen. Zeker – we hebben de middellijke weg te gaan, en 't is een zegen dat de Heere de middelen heeft gegeven. Echter als we de Heere er buiten laten dan zijn de middelen tot afgoden geworden, afgoden waarop wij ons vertrouwen stellen, en dat de enige ware God ten hoon. Middelen blijven middelen, en daarom vouwen we de handen en bidden de Heere om Zijn zegen ero-ver.

Kerkelijk zijn er de ambtsdragers en de kerkleden. Maatschappelijk zijn er de rangen en de standen. Doch van welke staat we ook zijn, als ons kind ziek is, laten we dan doen als Jāirus. Dat betekent: gaan tot de Heere Jezus, aan Zijn voeten neervallen, en de noden van ons kind, van welke aard dan ook, Hem bekendmaken. Denk nooit: 't is maar een griepje, 't gaat vanzelf wel weer over. Ik zeg u: 't is de eer van het echte christen-leven, Hem in alles nodig te hebben. Ja – in grote dingen én in kleine din-gen. Wat zijn kinderen rijk gezegend wanneer ze zien: papa en mama heb-ben in alles de Heere nodig. Zelfs voor het asperientje bidden ze om Gods zegen!

P.Zonneveld

STICHTING HULPVER- LENING CHRISTENEN IN ROEMENIE

**Noodtoestand in Roemenië na
watersnoodramp en hoge temperatu-
ren!**

In de afgelopen weken is het land Roemenië diverse keren getroffen door wateroverlast op een zodanige wijze dat wij moeten spreken over

een watersnoodramp! Vooral de pro-vincie Bacau is ernstig getroffen. Wellicht hebt u via de media vernom-men welke omvang deze ramp heeft. Wij vermelden hierbij een overzicht van deze ramp:

- 5571 woningen hebben onder water gestaan.
- 450 woningen zijn totaal verwoest.
- 1491 landerijen hebben wateroverlast gehad.
- 661 boerderijen en landerijen zijn totaal verwoest.
- 70 scholen en cultuurruimten heb-ben schade opgelopen.
- 5450 hectare terrein is ondergelo-pen.
- 1360 personen zijn op dit moment nog geëvacueerd.
- 147 km dorpswegen zijn kapot.
- 17 km provinciale weg is onbe-gaanbaar.
- 1 km tramrails is compleet verwoest.
- 317 bruggetjes zijn verdwenen.
- 99 bruggen zijn verwoest.

Het betreft niet alleen materiele scha-de, er zijn ook 25 mensen verdron-ken. Nu het water is gezakt is pas dui-delijk geworden de ware omvang van deze ramp. Daar komt dan nu nog bij dat de temperatuur zodanig is geste-gen, tot boven de 38 graden, en dat er al meer dan 50 personen zijn gestorven door de grote hitte. Het land raakt uitgeput en moedeloos, hulp is dan ook dringend gewenst. Wij trachten als H.C.R. zoveel moge-lijk te doen om de door onze stichting in Bacau te Roemenië opgerichte Asociația Betania te voorzien van hulp, maar daarbij zijn wij sterk afhan-kelijk van onze achterban.

Vandaar dat wij aan u een verzoek willen doen om ons financieel te steu-nen om zo een bijdrage te kunnen leveren aan het Roemeense volk.

Laat bovenstaande vooral een zaak zijn die u in de binnenkamer voor Gods aangezicht tracht te brengen. Waarvandaan zouden wij immers beter hulp kunnen verwachten dan van Hem die het al regeert?

**Maakt u ook een gift over naar giro
7525531 of bankrekening
43.25.25.491 t.n.v. Stichting H.C.R.
te Sommelsdijk.**

Wilt u meer informatie neemt u dan contact op met de secretaris de heer D.Vroegindewij, tel. 0187-482594

/ fax. 0187-482978 / 06-53486730 /
e-mail dammis.vr-hcr@kliksafe.nl

COMMISSIE VORMINGS- WERK CHRISTELIJKE GE- REFORMEERDE KERKEN

Voor de vormingscursus die we in het seizoen D.V. 2005/2006 hopen te houden, heeft de Commissie het volgende programma samengesteld:

1. De Drie – eenheid
prof. dr. A. Baars
2. Ezechiël
ds. H. Biesma
3. De Puriteinen
drs. C.T. Boerke
4. Christenen als zuurdesem in
een bedreigde samenleving
prof.dr.G.C.den Hertog
5. Het Hoge priesterschap van
Christus (Hebreeën)
ds. J. Jonkman
6. Kerkrecht in onze tijd
(Democratie in de kerk?)
prof.dr.H.J. Selderhuis

De cursus wordt gegeven op 9 zater-dagen in de navolgende plaatsen en wel als volgt:

Evenals in het vorige cursusjaar wor-den de onderwerpen in 3 zaterdagen achtereenvolgend door 2 docenten behan-deld.

• Apeldoorn 17 september, 8 okto-ber, 29 oktober, 26 november 17 december 2005 en 14 januari, 28 januari 11 februari en 11 maart 2006.

• In Drachten 17 september, 15 oktober, 5 november, 26 november, 17 december 2005 en 7 januari, 28 januari, 11 februari en 11 maart 2006.

• In Capelle aan de IJssel 17 septem-ber, 8 oktober, 5 november, 26 november en 17 december 2005, 21 januari, 28 januari, 11 februari en 11 maart 2005. LET OP zaterdag 17 september en zaterdag 26 november 2005 in de Bethelkerk, Kerkbuurt 74, Sliedrecht!!

De cursustijden in bovengenoemde 3 plaatsen zijn: zijn van 10.00 – 11.00 uur en van 11.30 – 12.30 uur. Vooraf en in de pauze is er gelegen-hed om koffie e.d. te kopen.

De cursus wordt in GOES op 6 (zes) zaterdagen gegeven in één zitting per docent en wel op de volgende zaterdagen

• 1 oktober, 29 oktober, 3 december 2005 en 7 januari, 18 februari en 18 maart 2006.

De cursustijden in Goes zijn van 10.15 – 11.15 uur en van 11.45 – 12.45 uur. Vooraf en in de pauze is er gelegenheid om koffie e.d. te kopen.

U kunt zich voor deze cursus opgeven bij mevr. T. de Vlieger-Geerdink, Teding van Berkhoutstraat 32, 3743 BV te Baarn, telefoon 035-5417113, e-mail; vormingswerk.cgk@xs4all.nl, web site: www.cgk.nl/vorming

De kosten zijn € 40,- per persoon. Voor cursusplaats Goes 30,- per persoon. Dit bedrag dient gelijktijdig overgemaakt te worden op postbanknummer 19 75 025 tnv de penn. Vormingswerk Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK) te Bosch en Duin.

Wij hopen u ook in het volgende seizoen weer te mogen ontmoeten. Wilt u ook anderen uit de gemeente of omgeving attenderen op onze cursus?

Aanmelding liefst zo spoedig mogelijk dit ivm de indeling van de plaatselijke groepen.

De commissie:

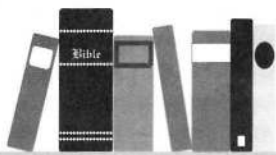
Ds. J. Jonkman, voorzitter

Mevrouw T. de Vlieger – Geerdink, secretaris

De heer J. Bobeldijk, penningmeester

Drs. Joh. Vuijk, lid

Prof. Dr. J.W. Maris, lid

BOEKBESPREKINGEN

J. Versloot, *Een gezant van de Koning*, 188 blz., € 21,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 90-331-1874-2. Het ingebonden, keurig uitgevoerde boek, handelt over het leven van Joseph Alleine. Joseph Alleine leefde van 1634- 1668. Alleine wordt wel de engelsse Rutherford genoemd. Alleine is bekend vanwege zijn boek "Betrouwbare gids naar de hemel". Ik hoop dat u dit inhoudsvolle boek niet alleen in uw boekenkast hebt staan, maar dat u dit boek ook gelezen hebt.

De inhoud is het zeker waard om kennis van te nemen. Het laatste hoofdstuk van dit nu verschenen boek bevat een samenvatting van het boek "Betrouwbare gids naar de hemel." In dit boek vinden we een weerslag van de prediking van Alleine. Alleine spoort aan tot zelfonderzoek, dringt aan op waarachtige bekering en wijst Gods kinderen op de noodzaak toe te nemen in heiligmaking. Verder wordt het leven van Joseph Alleine beschreven in een aantal hoofdstukken. Voor deze levensbeschrijving is geput uit de nagelaten brieven en geschriften van Joseph Alleine, uit het dagboek van zijn vrouw en andere bronnen die de auteur heeft geraadpleegd. In een brief opgenomen op blz. 115 waarschuwt Alleine ervoor alleen maar een uitwendige belijder te zijn. "Er zijn drie zaken waarvoor ik u smee op uw hoede te zijn. Ten eerste, laat Christus niet in uw mond zijn, terwijl de wereld wegloopt met uw hart. Dikwijls is er een schijnbare belijder die alleen maar een afgodendienaar is. In deze zonde vaart menige ziel, midden in haar belijdenis, ter helle en deze zonde bespeurt zij helemaal niet, totdat het te laat is. Wat wordt er weinig aan het schriftwoord gedacht dat op zo vreselijke wijze spreekt tot wereldse belijders: 'Hebt de wereld niet lief, noch hetgeen in de wereld is; zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem' (1 Joh 2:15). Zijn er niet velen onder ons van wie toch de kracht uitgaat naar aardse dingen – ook al onderhouden zij het gebed en andere heilige plichten? Die aardse dingen zijn hun voornaamste zorg en hun hoogste blijdschap. Zulke mensen moeten weten dat zij van Christus niet zijn. Het ware beter om dit nu te verstaan, en te zoeken om door bekering vernieuwd te worden, dan hierna, wanneer er geen plaats des berouws zal zijn.

Ten tweede, laat het niet zo zijn dat de zonde overvloedig aanwezig is, terwijl uw liefde tot Christus verkilt. Gedenk wat een walging Laodicea voor Christus was, omdat het zo lauwwerd. En wat een geschil had Paulus met Efeze – een gezonde gemeente – omdat zij verachtterde en steeds meer verslaptte in haar liefde.

Ten derde, laat het niet zo zijn dat u een dorre en onvruchtbare belijdenis in stand houdt. Let erop, mijn broeders, dat u niet alleen hoorders, maar ook daders bent. Veel belijders denken dat alles wel is, omdat zij de instellingen van de godsdienst onder-

houden. U kunt de hele week bidden en het Woord horen, en toch geen jota verder komen. Velen zijn er die dit zo onderhouden, maar het is als met het paard in de molen: het loopt de hele dag rond, maar komt toch niet verder dan waar het begon. O, let hierop, mijn broeders, dat niemand van u zal rusten in het doen van plichten, maar dat hij zal onderzoeken wat van hem terecht komt."

De preek die gehouden is door ds. Geroge Newton bij de begrafenis van Alleine is achterin het boek opgenomen. De preek handelt over Lukas 23:28 "En Jezus, Zich tot haar kerende, zeide: Gij dochteren van Jeruzalem, weent niet over Mij, maar weent over uzelf en over uw kinderen." Op 34 jarige leeftijd is Joseph Alleine ontslapen, verteerd in de dienst des Heeren. Zijn heengaan wordt beschreven op de blz. 130 en 131. De satan kwam nog op hem af. "Om ongeveer drie uur die middag had hij zoals we bemerkten, een strijd met de satan, want hij sprak deze woorden: 'Ga weg, jij boze duivel, vijand van het gehele mensdom, sluwe drogredenaar! Ben je nu gekomen om mij lastig te vallen, juist nu ik heenga, nu ik zo zwak ben en de dood op mij is? Kwel me niet, want ik ben helemaal niet van jou! Ik ben des Heeren; Christus is van mij en ik ben van Hem, van Hem door het verbond. Ik heb mijzelf gezworen dat ik des Heeren ben, en van Hem zal ik zijn. Daarom, ga!' Deze laatste woorden herhaalde hij dikwijls. Ik sloeg er nauwkeurig acht op en zag dat zijn verbondmaking met God het middel was dat hij gebruikte om de duivel en al zijn verzoeking te verdrijven." Het alleszins lezenswaardige boek is voorzien van een behoorlijk aantal illustraties.

J.M. Stolk, *Johannes Calvijn en de godsdienstgesprekken tussen rooms-katholieken en protestanten in Hagenau, Worms en Regensburg (1540-1541)*, 415 blz., € 34,90, Uitgeverij Kok, Kampen (serie *Theologie en Geschiedenis*) ISBN 90-435-1047-5. Op dit boek is de auteur gepromoveerd aan de Vrije Universiteit Amsterdam. De auteur is lid van de Chr. Geref. Kerk te Heerde. Als redacteur kerknieuws is hij werkzaam bij het Reformatorisch Dagblad. De godsdienstgesprekken waar het proefschrift over handelt vonden plaats op initiatief van keizer Karel V. Keizer Karel V wilde proberen de

breuk tussen roomsen en protestanten te helen. Uit het hele Duitse Rijk kwamen roomse en protestantse vorsten, politici en theologen bijeen om met elkaar van gedachten te wisselen over de verdeeldheid op godsdienstig gebied. Het doel van de gesprekken was overeenstemming te bereiken. Er was sprake van een gespannen politieke situatie. Het Duitse en Franse rijk stonden tegenover elkaar en er ging een grote dreiging uit van de Turken. Johannes Calvijn, die in deze tijd predikant was van Straatsburg, na zijn verbanning uit Genève, heeft deelgenomen aan de godsdienstgesprekken. De auteur geeft in deze lezenswaardige, informatieve studie weer wat de (bescheiden) rol van Calvijn is geweest in deze gesprekken. De auteur heeft zich met name verdiept in 57 brieven die Calvijn in de jaren 1540-1541 schreef aan vrienden. Ook wordt aangegeven wat de invloed van de gevoerde gesprekken is geweest op Calvijn zelf. Het boek is chronologisch van opzet. Eerst wordt geschreven over de achtergrond en functie van de godsdienstgesprekken. Dan volgt een hoofdstuk over de visie van Calvijn op de eenheid van de kerk. Vervolgens worden de vooronderhandelingen in Frankfurt (1539) beschreven, daarna komen Hagenau (1540), Worms (1540-1541) en Regensburg (1541). Uit het boek blijkt dat Calvijn niet optimistisch is geweest over de uitslag van de godsdienstgesprekken. Calvijn achtte de misstanden in de roomse kerk zo groot dat er geen overeenstemming bereikt zou kunnen worden. Er werd weliswaar een overeenstemming bereikt over de leer van de rechtvaardiging, maar breekpunten bleven de sacramentsleer en de leer van de kerk. Calvijn nam niet de traditie maar de Schrift tot uitgangspunt. Calvijn zag het zo dat er niet over de waarheid gedebatteerd kon worden, er diende van de waarheid getuigd te worden. Calvijn had een afkeer van het zoeken naar compromissen en vage formuleringen. Naast alle waardering die hij voor Bucer had, vond hij evenwel dat Bucer zich schuldig maakte aan dergelijke zaken. Een grote zorg voor Calvijn was de positie van franse geloofsgenoten, met wie hij zich uiteraard verbonden voelde. Maar wat deze zaak betreft heeft hij helaas niets kunnen bereiken tijdens de godsdienstgesprekken. In dit boek wordt duidelijk uiteengezet dat zowel Calvijn als Bucer onderscheid maak-

ten tussen onopgeefbare zaken en middelmatige zaken. Maar er is wel verschil tussen Calvijn en Bucer. Calvijn vond Bucer op bepaalde punten te toegeeflijk. Dr. Stolk meent dat Calvijn weinig invoelingsvermogen toonde ten aanzien van zijn tegenstanders. Als positief waardeert hij dat Calvijn vasthield aan de kern van het evangelie. De godsdienstgesprekken hebben er ook aan bijgedragen dat Calvijn contacten is gaan onderhouden met vorsten en theologen uit het Duitse Rijk. Het boek besluit op blz. 326 met de volgende conclusie: "Het was duidelijk dat de samensprekingen tussen rooms-katholieken en protestanten waren mislukt, maar zij hadden volgens Calvijn wel winst opgeleverd. De protestanten hadden getuigenis van de waarheid kunnen afleggen voor het forum van het Duitse Rijk. Calvijn, ook al had hij weinig voor de godsdienstgesprekken gevoeld, toonde zich gelukkig hieraan een bijdrage te hebben geleverd."

Dr. H. van 't Veld, De pelgrimsstaf is in mijn hand. Ondertitel: 'John Bunyan (1628-1688), een biografie.' Uitgever De Banier, Utrecht, 319 blz., € 24,95. ISBN 90-336-0563-5. De auteur studeerde Nederlandse taal- en letterkunde en Afrikaanse taalwetenschap. Hij promoveerde in 2000 aan de Vrije Universiteit te Amsterdam op het proefschrift *Bemide broeder die ik vond op 's werelds pelgrimsweegen. Jan Luyken (1649-1712) als illustrator en medereiziger van John Bunyan (1628-1688)*. Als dichter vertaalde en berijmde Dr. H. van 't Veld onder andere vele liederen en gedichten die we aantreffen in het werk van Bunyan. Het boek begint met een overzicht van Bunyans leven in vogelvlucht: jaartallen en bijbehorende feiten worden weergegeven. Achterin is een overzicht gegeven van de boeken en geschriften van Bunyan en werken die aan hem worden toegeschreven. Ook treffen we een overzicht aan van geraadpleegde primaire en secundaire literatuur. Tevens is een stamboom opgenomen. Er is al veel geschreven over het leven en het werk van John Bunyan. Dat roept de vraag op: wat voegt dit boek toe aan alles wat tot op heden is verschenen? Het antwoord op deze vraag luidt als volgt: de verdienste van dit boek is dat het leven van Bunyan geplaatst wordt in de tijd waarin hij leefde. De auteur heeft zich grondig verdiept in

de politieke en kerkelijke situatie in Bedfordshire en Bedford, het graafschap en de stad waarin Bunyan woonde en werkte. Veel achtergrondinformatie wordt dienaangaande gegeven. De maatschappelijke en politieke omstandigheden worden verwerkt bij de beschrijving van het leven en het werk van Bunyan. Tot slot naast alle waardering voor het boek een enkele kritische opmerking. Sommige uitdrukkingen zijn te letterlijk vertaald. Zo is de vertaling van 'Scriptural Poems' met 'Schriftuurlijke gedichten' niet zo geslaagd. Beter zou zijn: 'gedichten over Schriftgedeelten.' Ook 'spiritual biography' wat is weergegeven met 'spirituele biografie' zou beter kunnen vertaald worden door 'een biografie over zijn geestelijk leven'.

L. Snoek, Uw Koninkrijk kome, Oude Testament 697 blz. en Nieuwe Testament 608 blz., ondertitel: 'De Bijbel naverteld' tot 31 december 2005 € 79,50, daarna 89,50. Uitgeverij Den Hertog, Houten.

De auteur heeft zichzelf twee eisen gesteld: dicht bij de bijbeltekst blijven en eigentijdse taal gebruiken. Hij probeert de vertellingen op een dusdani-ge wijze weer te geven dat zij helemaal verstaanbaar zijn en dat de oorspronkelijke bijbelwoorden herkenbaar blijven. De mooie illustraties zijn van Jaap Kramer. De auteur beschouwt zijn boeken niet als een vervanging van bestaande kinderbijbels, wel als een opvolger daarvan. Dhr. Snoek is docent godsdienst aan het Van Lodensteincollege te Amersfoort. De doelgroep is de jongere van 10 jaar en ouder. Uit bijna elk bijbelboek zijn gedeelten naverteld. Zo worden de minder bekende gedeelten en de gedeelten van de Bijbel waarin niet direct sprake is van bepaalde gebeurtenissen, naverteld: Psalmen, Hooglied en de brieven van Paulus. De navertelde tekst staat boven ieder gedeelte aangegeven. Het is een goede zaak dat bijna heel de Bijbel aan de orde komt. Ik ben bang dat er onder ons soms alleen bekende gedeelten uit de Bijbel gelezen worden. Dan blijft een groot deel van de Bijbel in feite gesloten. Dat is geen goede zaak. Ook niet voor opgroeiende kinderen. Heel de Bijbel is geschreven voor jong en oud. Het gebruik van de navertellingen van dhr. Snoek kan eraan bijdragen dat de gehele Bijbel gelezen wordt en mag

Bescherm joodse kinderen tegen terreur!

De christelijke stichting "Vrienden van het Cheider"

- Zorgt voor beveiliging van de joods- orthodoxe school "het Cheider" in Amsterdam
- Keert zich tegen antisemitisme en terreur
- Helpt joodse kinderen

Maak uw gift over op Giro 419925 Bank 65.30.14.643

t.n.v. Vrienden van het Cheider- Veenendaal

Zie ook onze website www.heidervrienden.nl

Zorg dichtbij

Rotterdam

Gouda

Lunteren

Gorinchem

Zwijndrecht

Goes

Actief in uw regio!

Thuiszorg nodig? Bel Agathos voor zorg dichtbij huis. Wij verlenen vanuit onze reformatorische grondslag:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging ● Psychosociale zorg.

Via de Agathos Zorglijn **010 264 07 77** krijgt u onze zorgmanager in uw regio aan de lijn.

Agathos

THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Voor info bel:

0341 - 425 712
of
0416 - 692 787

**Reformatorische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echt)paren**

Vakantie op Texel

Rust en ruimte
alle jaargetijden
in eigen sfeer

Bel 0222 31 83 91

opengaan. Vroegere kinderbijbels sluiten vaak af met een aparte toepassing. Snoek doet dit slechts bij uitzondering. Snoek heeft hierover zelf opgemerkt: "Als de bijbeltekst krachtig genoeg is en je kunt dat in een vertelling overbrengen, heb je geen expliciete toepassing achteraf nodig." Het is een goede zaak dat Snoek probeert heel de Bijbel weer te geven met zijn navertellingen. Naast bestaande kinderbijbels bieden zijn navertellingen in twee kloeke, keurig uitgevoerde gebonden delen, veel stof en informatie voor de gezinnen met opgroeiende kinderen en voor het basisonderwijs in de bovenbouw. We sluiten ons aan bij de wens van de auteur dat door middel van het gebruik van zijn navertellingen het Koninkrijk Gods komen moge.

ISRAEL INFORMATIEAVOND

De bekende Israëlsche gids Yaakov Nof geeft D.V. 25 aug. a.s. in de Chr. Ger. Opstandingskerk Pr. Marijkestr 69 te Alphen a/d Rijn informatie over reizen naar Israël die aandacht schenken aan de Messiasbelijdende joden

Aanvang 19.30 door ds G. Bouw

Bel 0318 -540415 of zie
www.israelreizen.nl

Winkelcentrum Urkerhard
Nagel 48, 8321 RG Urk

Tel: 0527 - 682110 Fax 0527 - 688668

**Boeken & Bijbels
CD's en Bladmuziek
Schoolartikelen
Kadoartikelen
Kopieerservice
Wenskaarten**

Verzending door heel Nederland